

וחכמים פוטרים בספק מעילה מאשם תלוי. והוינן בה: לימא בהא קא מיפלגי רבי עקיבא וחכמים: דרבי עקיבא סבר למדין עליון, הכתוב למעלה, דהיינו מעילה, מתחתון, מאשם תלוי שכתוב למטה, שגם בספק מעילה חייבין אשם תלוי. ורבנן סברי אין למדין עליון מתחתון?

אמר רב פפא: לא נחלקו רבי עקיבא וחכמים בכך. אלא דבולי עלמא סבירא להו דלמדין עליון מתחתון.

וראיה לדבר, דאם כן שתאמר שנחלקו בכך.

רבי עקיבא לרבי טרפון במעילה מעוטה שיכול להביא בתנאי. אלא שנחלק עליו רק במעילה מרובה, לפי שהדבר אינו כדאי לו⁽³²⁾.

גמרא: כב-ב

תנו רבנן: נאמר בתחלת פרשת אשם תלוי "ואם נפש תחטא". ולפני אותה פרשה נכתבה פרשת אשם מעילות. ללמדך: לחייב על ספק מעילות אשם תלוי [כדמפרש ואזיל], דברי רבי עקיבא.

ובמרחשת [א יג ג] ביאר יסוד מחלוקתם, שדעת רבי טרפון היא, שתשלומי המעילה מעכבים את כפרת הקרבן, וכמו שבמעילה ודאית, אילו הביא את אשמו ולא הביא מעילתו, לא נתכפר לו, כמבואר בבבא קמא [קיא], הוא הדין בספק מעילות, אם הביא אשם תלוי ולא הביא מעילתו, לא נתכפר לו [ואף על פי שמספק אינו מחוייב בתשלומין, מכח דין ספק ממונא לקולא, סוף סוף אי אפשר להתכפר על עון מעילה בלא תשלומי מעילה], ומעתה, מאחר שבעל כרחו הוא מביא את מעילתו, לצורך כפרת האשם תלוי, ממילא יכול הוא להתנות, וכאשר יודע לו, לא יהיה מחוייב להביא אשם ודאי, שהרי יצא כבר ידי אשמו בזה שהביא בתחילה קרבן עם תשלומי מעילה, אולם רבי עקיבא סבור, שאין תשלומי מעילה מעכבים הכפרה אלא באשם ודאי, שהוא מחוייב במעילה מצד דיני ממונות, מה שאין כן באשם תלוי, שמצד דיני ממונות אנו פוטרים אותו מתשלומין, אין כפרתו תלויה כלל בתשלומין, ועל כן, במעילה מרובה, יכול הוא להביא אשם תלוי בלא מעילה. אבל מכל מקום, אינו יכול להתנות שכאשר יודע לו שמעל, יהיה קרבן זה למפרע אשם ודאי,

אחר אי אפשר לעשות כן. שהרי לדעת הכל, בחטאת צריך שיהיה נודע לו תחילה שחטא, ורק באשם ודאי נחלקו התנאים, וכמו שנלמד לקמן בסוגיא בע"ה. וכבר הרגיש בזה השיטמ"ק [יח]. ובחידושי בכור שור בשבת שם כתב ליישב דברי רש"י, על פי מה שלמדנו לעיל [יט], שלדעת ריש לקיש, ידיעת ספק נחשבת אף היא ידיעה [אף לענין ידיעה ראשונה הנצרכת בטומאת מקדש וקדשיו] עיי"ש, ומשום כך נתן רש"י טעם שעולה יפה לפי דעת הכל. ועיין עוד בדברי רש"י בשבועות [ד ב ד"ה ונעלם ונעלם] ובתוס' שם.

32. התוס' בשבת [עא ב] כתבו, שלדעת רבי טרפון, הרי הוא מחוייב להביא אשמו ומעילתו ולהתנות, ואין זה רק עצה טובה, ולכן אפילו במעילה מרובה דינו לעשות כן, אבל לרבי עקיבא, אינו אלא עצה טובה, ולכן נתן חילוק בין מעילה מרובה למועטת. [ולפי דבריהם, יתבאר לנו מאמר המשנה, "מודה רבי עקיבא שאינו מביא את מעילתו עד שיתודע לו", שבוה השמיע לנו התנא, שרבי עקיבא אינו סובר כרבי טרפון, המחייבו להביא גם את מעילתו].

עליו במקרה של ידיעת ודאי, בקרבן קבועה, לאפוקי מי שמתחייב על חטאו כשנודע לו בודאי, קרבן עולה ויורד, כמו טומאת מקדש וקדשיו, דלא חייב על ספיקו אשם תלוי.

ומעתה דאיצטריך את הגזירה שוה להכי. שוב אית לן למילף עליון מתחתון לחייב אשם תלוי בספק מעילה.

ורבנן סברי: אין גזירה שוה למחצה! אלא אית לן למילף את הגזירה שוה של אשם תלוי לחטאת לגמרי, שאין מביאין אשם תלוי אלא בדבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, ולא במעילה שאין חייבין על זדונו כרת ולא על שגגתו חטאת.

והוינן בה: **אלא, מכלל דרבי עקיבא סבר יש גזירה שוה למחצה?! והא קיימא לן דאין גזירה שוה למחצה?!**

ומשנינן: **אלא, דכולי עלמא סברי אין גזירה שוה למחצה.** והכא היינו טעמא דרבי עקיבא משום דאמר קרא בתחילת פרשת אשם תלוי "ואם נפש". ודרשינן: וי"ד ד"ואם נפש" הרי הוא מוסיף על ענין ראשון, שהוא מעילה דכתיב לעיל מיניה, וילמוד עליון מתחתון. דהיינו, שההיקש של עליון מתחתון [האמור לעיל] בא לגלות שכאן אין לדרוש הגזירה שוה מחטאת לאשם תלוי לגמרי, ואפילו כדי לפטור מעילה מאשם תלוי, אלא יש להקיש מעילה לאשם תלוי ולחייבו, ואת הגזירה שוה בעל כרחך נדרוש

שחיטת עולה, דבעי שתהא בצפון אפילו בכך בקר. דלא כתיבא צפון אלא בכך צאן, ובין בקר הכתוב למעלה ממנו יליף לה מכח למדין עליון מתחתון. **לרבנן, דלא סבירא להו דלמדין עליון מתחתון לא משכחת לה מהיכן למילף?!**

אלא ודאי, גם רבנן מודו דלמדין עליון מתחתון. והכא היינו טעמא דרבנן דפטרי בספק מעילה מאשם תלוי: דגמרי אשם תלוי בגזירה שוה "מצות" — "מצות" מחטאת חלב [כנוי לחטאת רגילה לפי שפרשת חטאת סמוכה בתורה לאיסור חלב] שבשניהם נאמרה תיבת "מצות" — הלכך ילפינן: **מה להלן, חטאת, היא רק דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חייבין חטאת, אף כל דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת מביא על ספקו אשם תלוי, לאפוקי מעילה דאין חייבין על זדונו כרת ולא על שגגתו חטאת.** הלכך אינו מביא על ספקו אשם תלוי.

דתניא שאין כרת במעילה: הזיד במעילה. רבי אומר: עונשו במיתה בידי שמים. וחכמים אומרים: באזרה בלבד דהיינו מלקות אבל כרת לכולי עלמא אין חייבין.

ורבי עקיבא סבר: כי ילפינן "מצות-מצות" מחטאת חלב, להכי הוא דילפינן: מה להלן בחטאת דיבר הכתוב בחטאת קבועה, שעני ועשיר שוין בה, אף כאן באשם תלוי אינו חייב אלא כשהוא מסתפק על חטא שחייבין

אבל במעילה מועטת, שרוצה הוא להביא את מעילתו כדי להתנות, הרי הוא יכול להכניס עצמו לחיוב מעילה, וכמו שחידש בשערי יושר הנ"ל.

שהרי כתבו התוס' בפסחים [כט], שכאשר אינו מחוייב בקרן, אינו מתחייב גם כן באשם מעילות [ודוקא אשם תלוי מתחייב בו אף כשאינו מחוייב בקרן, שבאשם תלוי לא נתחדש דין זה].

רק למחצה, לפטור בחטא של עולה ויורד מאשם תלוי⁽³³⁾.

ורבנן סברי: האי היקשא של וי"ו מוסיף על ענין ראשון לא בא ללמד עליון מתחתון, אלא אדרבה, תחתון [אשם תלוי] הוא דגמר מעליון [מאשם מעילות]. לומר לך, דיש לקנותו לאשם תלוי שיהיה ערך מחירו בכסף שני שקלים, כדין אשם מעילות דכתיב בו בהדיא "בערכך כסף שקלים"⁽³⁴⁾.

ומכיון שההיקש לא בא ללמוד מעילה מאשם תלוי, מעתה שוב יש לדרוש את הגזירה שוה לגמרי, לפטור מעילה מאשם תלוי.

ורבי עקיבא סבר: אין היקש למחצה! אלא יש להיקש לגמרי, גם עליון לתחתון, ולחייב בספק מעילה אשם תלוי.

והוינן בה: **מכלל, דרבנן סברי יש היקש**

למחצה. והא קיימא לן דאין היקש למחצה?! ומשנינן: לא! אלא דכולי עלמא סברי אין היקש למחצה. והכא היינו טעמא דרבנן: דאתיא גזירה שוה "מצותי מצות" לפטור מעילה מאשם תלוי, ואפקיה מהיקשא של עליון מתחתון שבא לחייב מעילה באשם תלוי [שהגזירה שוה עדיפא מהיקש. שכיון שיש לקיים את ההיקש לענין תחתון מעליון הרי שעדיף לומר אין גזירה שוה למחצה מאשר לומר אין היקש למחצה. ערוך לנר].

והוינן בה: **ורבי עקיבא,** האי דינא דאשם תלוי צריך לקנות בכסף שקלים מנא ליה? [שהרי כאמור אילו היה רבי עקיבא לומד דין זה על ידי תחתון מעליון [כחכמים], לא היה לו ללמוד עליון מתחתון לענין אשם תלוי במעילה, כדי שהגזירה שוה לא תהא למחצה. שיטמ"ק זבחים מח, א, אות ח'⁽³⁵⁾].

ומשנינן: **נפקא ליה מ"זאת תורת האשם"** —

לקמן בגמרא, שמצד הסברא אין נראה לחייבו להביא אשם תלוי בכסף שקלים, משום שלא יהיה ספק איסור חמור מן הודאי. שהרי כאשר נודע לו שחטא ודאי, אינו חייב להביא חטאת בכסף שקלים, ומשום כך הוצרכנו לדרוש מן הוי"ו.

35. הגירסא בספרים ישנים היא, שלרבי עקיבא, אף על פי שדורשים מהוי"ו מוסיף לענין אשם בכסף שקלים, מכל מקום דורשים ממנו גם כן עליון מתחתון, לחייב בספק מעילות אשם תלוי, הואיל ואין היקש למחצה. ורש"י כתב שאין גירסא זו נכונה. וביארו האחרונים כונתו, שהכלל ד"אין היקש למחצה" נאמר רק כאשר ישנו למד ומלמד, שהוקשו זה לזה, שבזה אנו אומרים, שדיניהם שוים לכל דבר, הואיל ואין

33. ביאור הדבר, שאמנם גם בלא וי"ו מוסיף, היינו יכולים לדרוש היקש מכח סמיכות עליון לתחתון [וכמו שביארה הגמרא לעיל, שלדעת הכל למדים עליון מתחתון]. אולם מאחר ונאמרה גזירה שוה ד"מצות מצות", ללמוד אשם תלוי מחטאת, לכן, כדי להעמיד גזירה שוה זו לחצאין [וללמוד ממנה, שאין אשם תלוי אלא בדבר שחייבין על שגגתו חטאת קבועה], אין די בהיקש לבד, אלא אנו נצרכים לדרוש הוי"ו מוסיף לזה.

34. לפי מה שנתבאר בהערה הקודמת, יהיה הביאור כאן באופן זה, שכדי לחייב אשם תלוי בכסף שקלים, אין די בהיקש לבד, אלא אנו נצרכים לדרשה של וי"ו מוסיף על ענין ראשון. והטעם לזה יש לומר, על פי מה שמבואר

מח, א ד"ה דנקא] אף ספיקו, דהיינו אשם תלוי, לא יהיה חייב אלא אשם בר דנקא.

אהכי כתב רחמנא "ואם נפש". ודרשינן: "וי"ו מוסיף על ענין ראשון" שאכן אשם תלוי חמור מחטאת ודאי, וחייב לקנות בשיווי שני שקלים כסף⁽³⁶⁾.

והוינן בה: הניחא למאן דדריש "זאת תורת האשם", הרי אפשר לומר שרבי עקיבא סובר כן. אלא למאן דלא דריש "זאת תורת האשם" [דפלוגתא דאמוראי היא במנחות ג, ב אי דרשינן כי האי דרשא לגבי מנחה מ"וזאת תורת המנחה" — תורה אחת לכל המנחות] מאי איכא למימר דמהיכין יליף לה רבי עקיבא לאשם תלוי בכסף שקלים?

ומשנינן: יליף גזירה שוה "בערכך-בערכך" מאשם מעילה, דבאשם תלוי [וכן באשם גזילות] כתיב "בערכך" וכן באשם מעילות.

ואשם שפחה חרופה דלא כתב בה בערכך ילפינן לדינא דכסף שקלים בגזירה שוה "באיל-באיל" ממעילה שבשניהם נאמר "באיל האשם". [אשם נזיר ואשם מצורע הרי הם באים כבש ואמרינן לעיל י, ב דמדאיל שהוא בן שתי שנים נקנה בשני סלעים, כבש שהוא בן שנתו נקנה בסלע אחד].

שנינו במשנה: ואם ספק מעלתי המעות נדבה, והאשם אשם תלוי.

תורה אחת לכל האשמות! לענין אשם דבכסף שקלים. דכשם שאשם מעילות דינו בכסף שקלים כך כל האשמות.

ומכיון שאין צורך ללמוד בהיקש את התחתון מהעליון לענין כסף שקלים בהכרח שההיקש בא ללמוד עליון מתחתון לחייב אשם תלוי על ספק מעילה. והגזירה שוה תהיה רק למחצה, לענין עולה ויורד, [שכדי שלא יתבטל ההיקש לגמרי ילפינן גזירה שוה למחצה. והדרינן השתא ממה דאמרינן לעיל דטעמא דרבי עקיבא משום דאין היקש למחצה].

ורבנן סברי: אף על גב דכתיב "זאת תורת האשם", מכל מקום איצטריך למכתב "ואם נפש" ולדרוש "וי"ו מוסיף על ענין ראשון" וילמד תחתון מעליון שאשם תלוי אף הוא צריך להיות שוה כסף שקלים.

דאי מ"וזאת תורת האשם", הוה אמינא: כי אמינא "תורה אחת לכל האשמות" לענין כסף שקלים, הני מילי בשאר אשמות ודאין, אבל אשם תלוי, כיון דעל ספק אכילת חלב [והוא הדין על כל עבירות שיש בהם חטאת] קאתי, אימא לא יהא ספיקו חמור מודאון, מה ודאון של חטא מביא עליו חטאת בת דנקא [בשיווי "דנקא" שהוא ערך נמוך של מעה כסף, שהיא ששית הדינר ולא דוקא בשווי דנקא, אלא בכל שווי שהוא, אלא נקט "דנקא" לדוגמא לשווי נמוך. רש"י זבחים

36. הרמ"א באו"ח [תרג] כתב, שהעושה ספק עבירה, צריך יותר לשוב בתשובה, מהעושה ודאי עבירה, מפני שהעושה ודאי עבירה יותר מתחרט מהעושה ספק עבירה, ולכן, קרבן אשם תלוי בא יותר ביוקר מחטאת.

היקש למחצה, מה שאין כן בנידון שלנו, שאנו מעמידים ההיקש, ללמוד תחתון מעליון, ולא עליון מתחתון, בזה לא יתכן הכלל הנ"ל. ועיין ערוך לנר.

והוינן אהא דקתני "ואם ספק":

הידיעה⁽³⁷⁾.

מתניתין:

האשה שהביאה חטאת העוף על ספק, כגון שהפילה ואינה יודעת מה הפילה, אם הוא דבר שחייבין עליו קרבן לידה או לא [עיין לעיל ז, ב במשנה "יש מביאות קרבן"], שהדין הוא שמביאה את עולתה [כבש בעשירה ועוף בעניה] ומתנה, שאם היא חייבת בקרבן לידה היא זה לחובתה ואם לאו היא עולת נדבה, והחטאת [שהיא עוף בין בעשירה בין בעניה] שאינה יכולה להתנות שיהא נדבה, הרי היא מביאה אותה על ספק, ואותה חטאת אינה נאכלת לכהנים כי שמא אינה חייבת בו ונמצא שאינה חטאת אלא סתם עוף חולין והרי היא נבלה בגלל המליקה שנעשתה בו.

אם ער שלא נמלקה החטאת נודע לה שמה שילדה הוא דבר שודאי חייבת עליו קרבן, תעשינה בתור חטאת ודאי! ותאכל לכהנים. שהרי מאותו מין שהיא מביאה על "הודע" מביאה גם על "לא הודע", שבין יולדת ודאי ובין יולדת ספק מביאה אותו קרבן, דהיינו תור או בן יונה לחטאת⁽³⁸⁾.

מאי קאמר? שהרי ודאי כך הוא, שעתה הוא בספק אם מעל או לא, דבהכי איירי מתניתין.

ומשינן אמר רבא: תני: שכך הוא מתנה ואומר: אם בספיקו עומד לעולם, שלא יודע לו לעולם אם מעל או לא, יהא הקרבן אשם תלוי.

שנינו במשנה: שממין שהביא על "הודע" מביא על "שלא הודע".

והוינן בה: סוף סוף, לא הרויח כלום מהתנאי שעשה. שהרי כי מתירע ליה לאחר מכן שמעל בודאי בעי לאיתויי אשם מעילות ודאי? דסלקא דעתין שאשם ודאי דינו כחטאת וצריך ידיעה ודאית שחטא בשעת הבאת הקרבן, ואינו יוצא בקרבן שהביא קודם ידיעתו.

ומתריצין: אמר רבא: מדברי שניהם, של רבי טרפון ורבי עקיבא [שמודה לרבי טרפון במעילה מעוטה], נלמד: דאשם ודאי שונה מחטאת, ולא בעי ידיעה בתחלה קודם הבאת הקרבן, ולכן גם אחר שיודע לו שודאי מעל, יצא באשם זה אעפ"י שהקריבו קודם

מזה.

ולענין אשם תלוי, אם צריך ידיעת ספק בתחילה, האבני נזר [אהע"ז ב רעט י] הוכיח מדברי הרמב"ם [שגגות ח ח], שצריך ידיעה, ולכן כתב הרמב"ם שם, שידיעת ספק שלאחר המעשים, הרי היא מחלקת לאשמות תלויין, וכמו שלמדנו בשבת [עב] לענין חטאות.

38. כתבו התוס', שכאשר נודע לה לאחר

37. בשבת [עא] למדנו, שישנם תנאים הסוברים, שאשם ודאי צריך ידיעה בתחילה. ורש"י שם פירש, שכונת הגמרא היא, לרבי עקיבא, הסובר במשנתנו, שבמעילה מרובה אינו מתנה. והתוס' שם תמהו על פירושו. שהרי מפורש כאן בדברי רבא, שגם רבי עקיבא מודה, שאשם ודאי אינו צריך ידיעה בתחילה, ולכן במעילה מועטת יכול הוא להתנות, שאם יודע לו שמעל, יהיה אשם ודאי. ועיי"ש בראש יוסף. ועיי"ן הערה 39 עוד

א. היו לפניו שתי חתיכות בשר. **חתיכה אחת של חולין וחתיכה אחת של קודש. אבל אחת מהן ואין הוא יודע איזה מהן אבל — פטור מאשם תלוי!** וכדעת חכמים במשנה הקודמת שפטורים בספק מעילה מאשם

תלוי. **רבי עקיבא מחייב באשם תלוי**, וכשיטתו במשנה הקודמת שמחייב אשם תלוי בספק מעילה. **אבל גם את השניה אחר כך, מביא אשם**

המליקה, שילדה ודאי, אזי מעיקר הדין גומרים כל מעשה כחטת העוף ודאי, וכן כשנודע לה לאחר ההזאה, מעיקר דין תורה הרי היא נאכלת כחטאת ודאי. אולם מדרבנן החמירו בזה, ואמרו, שבאופנים אלו הרי היא נקברת, כדי שלא יאמרו, חטאת העוף הבאה על הספק נאכלת, וכדלקמן [כז].

והוסיפו התוס' ליתן טעם לדין זה, שמאחר וחטאת יולדת אינה באה על חטא, אין זה כמו שאר חטאות ואשמות, שצריך בהם ידיעת החטא, ועל כן, כשנתברר לבסוף שילדה ונתחייבה בשעת לידתה בקרבן, עולה לה חטאת העוף זו לחובתה, אף על פי שבשעת עבודותיה היה לה רק ידיעת ספק.

ועיקר חילוק זה [שבין החטאות], מפורש הוא לעיל [ז ב] בגמרא, ולמדנו שם, שמטעם זה אמר רבי יוסי שם במשנה, שיכולות שתי נשים להביא חטאת אחת, ולהתנות ביניהם, שזו שילדה תעלה החטאת לחובתה, מה שאין כן בחטאות הבאים על חטא, שאי אפשר להתנות כן, כמבואר לקמן במשנה [לדעת רבי יוסי], הואיל וצריך ידיעת החטא. אבל הרמב"ם בפירוש המשנה [לעיל שם] כתב, שאין ההלכה כן, ואין שתי נשים יכולות להביא יחד חטאת יולדת ולהתנות כנ"ל, וכן דקדקו האחרונים, ממה שלא הביא הרמב"ם דין זה בחיבורו, ולכאורה סברתו היא, שגם בחטאת יולדת צריך ידיעה בתחילה, כמו בשאר חטאות הבאים על חטא.

ולפי זה, כשנודע לה לאחר מליקה שילדה

ודאי, מעיקר דין תורה אי אפשר להזות דמה על המזבח. שהרי המליקה נעשית מתוך ידיעת ספק, ואי אפשר שתועיל מליקה זו אלא לחטאת העוף דספק, ולא לחטאת העוף של ודאי. שהרי ידיעת ספק אינה חשובה ידיעה [וכמו כן אי אפשר להזות דמה לשם חטאת העוף דספק, שהרי כבר נתברר ספיקה, ואין מקום וצורך כלל בקרבן זה].

והקשה הערוך לנר, אם כן, מדוע הוצרכה הגמרא לקמן [כז] ליתן טעם לשריפתה [באופן שנודע לה לאחר מליקה, שילדה], כדי שלא יאמרו חטאת העוף הבאה על הספק נאכלת, ומבואר מזה, שעל כל פנים יש בה מצות הזאה כדינה, והלא מעיקר הדין אי אפשר להזות דמה מעתה, וכנ"ל.

ורצה הערוך לנר לתרץ, שכל דברי הגמרא לקמן, אינם אלא לדעת רבי יוסי, שאינו מצריך ידיעה בחטאת יולדת. אבל לדעת התנאים המצריכים גם בקרבן זה ידיעה [וכמבואר בדברי הרמב"ם בפירוש המשנה שם], אין צורך באמת לטעם זה, ורק כשנודע לה קודם מליקה, בזה למדנו במשנתנו, שיכולה לעשותה בתורת ודאי, ואף על פי שבשעת ההפרשה עדיין לא היה לה ידיעה שילדה, לא איכפת לנו בזה, והעיקר הוא שבשעת עבודות הקרבן יהיה לה ידיעה.

ובפסקי תוס' כאן כתב, שאם נודע לה לאחר כל המעשים, שילדה ודאי, אינה צריכה להביא קרבן נוסף בתורת ודאי. ולפי דברי הערוך לנר נמצא, שדין זה תלוי במחלוקת התנאים, שאמנם לדעת רבי יוסי ודאי הדין כן הוא, הואיל ובחטאת יולדת אין צורך בידיעה תחילה, אבל

מעילות ודאי, שהרי עתה ודאי הוא שאכל את החתיכה של קדש.

אבל אדם אחד את הראשונה ובא אחר ואכל את השניה — זה מביא אשם תלוי, וזה מביא אשם תלוי, שהרי כל אחד הוא בספק

שמא מעל, דברי רבי עקיבא⁽³⁹⁾.

רבי שמעון אומר: שניהן מביאין אשם מעילות אחד בשותפות⁽⁴⁰⁾. וכל אחד יאמר לחברו: אם אתה מעלת הרי חלקי בקרבן מחול לך, והאשם כולו יקרב עבורך⁽⁴¹⁾.

חטאת בין שניהם ולהתנות, הואיל ולכל אחד מהם אין ידיעה שחטא, מכל מקום באשם, שאין צורך בידיעת החטא, ודאי יכולים להביא ולהתנות, ומה שאמר רבי עקיבא, "זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי", נקט כן כדי להשמיענו, שיכולים הם להביא אשם תלוי, אף על פי שיש להם ידיעת ודאי, שאחד מהם חטא, שמכל מקום, מאחר וכל אחד מהם עומד בספק חטא, הרי זה מביא אשם תלוי.

אולם המאירי בשבת [עא] נקט בפשיטות, שלרבי עקיבא אינם יכולים להביא אשם ודאי בשותפות, ואף על פי שלרבי עקיבא, אין צריך ידיעה בתחילה באשם ודאי, מכל מקום מאחר שאיננו יודעים כלל מי הוא המתכפר בקרבן, אי אפשר להקריב האשם באופן זה, אבל כשמתנה בינו לבין עצמו, וכמו שאמר רבי עקיבא במשנתנו, אם יודע שמעלתי יהיה אשם ודאי וכו', שידוע לנו שהוא המתכפר בקרבן זה, ורק שאיננו יודעים איזה קרבן הוא זה, מאחר שאין צורך לידיעה בתחילה באשם, אפשר לעשות כן. וכדבריו כתב המהרש"ל בשבת שם.

40. התוס' לעיל [ז ב] הקשו, היאך התירו לעשות כן, והלא על ידי כן תתבטל מצות הסמיכה בקרבן זה, שאי אפשר ששניהם יסמכו, שהרי נמצא אחד מהם משתמש בקדשים, הואיל והסמיכה צריכה שתהיה נעשית בכל כוחו. ועיין תוס' זבחים [עה א ד"ה והא] ומנחות [סב ב ד"ה וכן].

41. לכאורה היה נראה, שמדעת רבי שמעון, אין כל הכרע, האם סובר הוא כרבי עקיבא בדין ספק

לדעת רבנן הסוברים, שחטאת יולדת צריכה ידיעה, לכאורה תהיה חייבת בקרבן נוסף, שאמנם היה לה ידיעת ספק הנצרכת לחטאת העוף דספק, אבל אין די בידיעה זו לחטאת של ודאי. [אלא אם כן נרצה לחדש ולומר, שכאשר יודע לה שילדה ודאי, לא יחול עליה חיוב של ודאי, הואיל וכבר הביאה על ספיקה]. וכן כתב הרש"ש [כו ב] בנידון זה, שהוא תלוי במחלוקת רבי יוסי ורבנן. ובשיטמ"ק [שם יא] כתב, שגם לדעת רבי יוסי, צריכה היא להביא אחר כך קרבן על הודאי.

אולם בעיקר קושית הערוך לנו יש להוסיף, שלפי מה שהבאנו לעיל [ז הערה 130] בשם הגר"ח, שבאמת הרמב"ם מודה, שאין דין ידיעה כלל בחטאת יולדת [אלא שנתחדש בספק יולדת חובת הבאה בתורת ודאי, ועל כן אי אפשר להביא בין שניהם ולהתנות, עיי"ש], ודאי אין מקום לקושי זה.

ועל כל פנים, מדברי כולם נמצאנו למדים, שחטאת העוף הבאה על הספק, אינה חלוקה בעצם שמה מחטאת העוף של ודאי, ועל כן, אף על פי שהקדישתה בתורת ספק, כשנודע לה אחר כך שילדה, יכולה היא לעשות כל עבודותיה בה לשם קרבן ודאי. ועיין לעיל [ח א הערה 147] מה שהבאנו בפרט זה, וצ"ע.

39. כתב השיטמ"ק [כה], שבאמת גם רבי עקיבא מודה, שיכולים הם לעשות כדברי רבי שמעון, שיביאו שניהם יחד ויתנו ביניהם, שהרי למדנו לעיל, שלדעת רבי עקיבא, אשם ודאי אינו צריך ידיעה, ועל כן, גם אם יסבור רבי עקיבא בעיקר הדין כרבי יוסי, שאינם יכולים להביא